Üzeyir

Hacıbəyov-125

Tərtibçidən:

Dünya şöhrətli bəstəkar,musiqişünas,alim, publisist, Şərqdə ilk opera sayılan “Leyli və Məcnun”un müəllifi Üzeyir Hacıbəyovun 125 illik yubileyi münasibətilə tərtib edilən bu vəsaitdə bəstəkarın həyat və fəaliyyəti,müxtəlif illərdə yazdığı musiqi əsərləri-musiqili komediyalar,insturmental müşayətli xor əsərləri,orkestr əsərləri, xareoqrafik miniatürlər və mahnılar,Leyli və Məcnun operası,onun səhnə tarixi,ilk və bugünümüzə qədər olan ifaçılarının siyahısı toplanmışdır.Həmçinin Leyli və Məcnun və bəstəkarın yaradıcılığı haqqında qəzet və jurnallardan ədəbiyyat siyahısı verilmişdir. Vəsait dünya şöhrətli şəxslərin bəstəkar haqqında fikirləri ilə bitir

Həyatı

Üzeyir Hacıbəyov1885-ci ildə kənd mirzəsi ailəsində doğulmuş, valideynləri Ağcabədidən Şuşaya köçdükdən sonra ilk təhsilini buradakı iki sinifli rus-türk məktəbində almışdır. Onun ilk müəllimi Azərbaycan musiqisinin gözəl bilicisi, dayısı A.Əliverdibəyov olmuşdur.O, 1899-1904-cü illərdə Qori Müəllimlər Seminariyasında təhsilini davam etdirmiş. O, burada Avropa musiqi klassiklərinin əsərlərini mənimsəmiş, skripka və baritonda çalmağı öyrənmiş, xalq mahnı nümunələrini nota köçürmüşdür. Seminariyanı bitirdikdən sonra Hacıbəyov 1904-cü ildə Cəbrayıl qəzasının Hadrut kəndinə müəllim təyin edilmişdir.Hacıbəyov Rusiyada 1905-1907-ci illər inqilabı ərəfəsində Bakıya gəlmiş, Bibiheybətdə, sonralar isə "Səadət" məktəbində dərs demiş, 1907-ci ildə Bakıda Azərbaycan türkcəsində "Hesab Məsələləri" və "Mətbuatda İstifadə olunan Siyasi, Hüquqi, İqtisadi və Əsgəri Sözlərin Türki-Rusi və Rusi-Türki Lüğəti"ni nəşr etdirmişdir. Hacıbəyov 1921-ci ildə Bakıda Azərbaycanlı tələbələr üçün ilk musiqi məktəbini - Azərbaycan Dövlət Türk Musiqi Məktəbini (sonralar texnikum) təşkil etmişdir. 1926-cı ildən Azərbaycan Dövlət Konservatoriyasında fəaliyyət göstərən Hacıbəyov burada nəzəriyyə, harmoniya, Azərbaycan musiqisinin əsasları fənlərindən dərs demiş, konservatoriya yanında ilk çoxsəsli Azərbaycan xor kollektivi yaratmışdır. O, 1927-ci ildə Müslüm Maqomayev Ilə birgə ilk "Azərbaycan Türk El Nəğmələri" məcmuəsini nəşr etdirmişdir. Hacıbəyov 1931-ci ildə Azərbaycan Radio Komitəsi yanında ilk notlu xalq çalğı alətləri orkestri təşkil etmişdir. Musiqi yaradıcılığından əlavə bədii yaradıcılığa publisistika ilə başlamışdır. O, "Kaspi", "Həyat", "İrşad", "Tərəqqi", "Həqiqət", "İqbal", "Yeni İqbal" qəzetlərində və "Molla Nəsrəddin" jurnalında "Ordan-burdan", "O yan-bu yan" və s. başlıqlar altında "Ü", "Filankəs", "Behmankəs" və s. gizli imzalarla dövrün mühüm ictimai-siyasi, maarifçilik məsələlərinə dair çoxlu məqalə, felyeton və satirik miniatürlər dərc etdirmişdir.

MUSİQİ yaradıcılığı

O, Azərbaycanda musiqili komediya janrının yaradıcısıdır .Onun "Ər və Arvad" (1909, ilk tamaşası: 1910), "O Olmasın, bu Olsun" (1910, ilk tamaşası: 1911), "Arşın Mal Alan" (1913) musiqili komediyalarında inqilabdan əvvəlki Azərbaycan məişəti, xalq adət və ənənələri əksini tapmışdır. Hacıbəyov 1911-ci ildə musiqi təhsilini artırmaq üçün Moskvaya getmiş, həmin il burada filarmonik cəmiyyətin musiqi kurslarında, 1913-cü ildə isə Peterburq konservatoriyasında oxumuşdur. Peterburq dövrü Hacıbəyovun yaradıcılığında mühüm rol oynamış, o, "Arşın Mal Alan" musiqili komediyasını məhz burada yaratmışdır.Hacıbəyovun 1908-ci il yanvarın 12-də Bakıda Hacı Zeynalabdin Tağıyevin teatrında göstərilən "Leyli və Məcnun" operası ilə təkcə Azərbaycanda deyil, bütün müsəlman Şərqində opera sənətinin əsası qoyulmuşdur. Hacıbəyov operanın librettosunu Füzulinin eyni adlı poeması əsasında yazmışdır.Hacıbəyov 1909-1915-ci illərdə bir-birinin ardınca "Şeyx Sənan" (1909), "Rüstəm və Söhrab" (1910), "Şah Abbas və Xurşud banu" (1912), "Əsli və Kərəm" (1912), "Harun və Leyla" (1915) muğam operaların librettosunu xalq dastanları və rəvayətlər, Firdovsinin "Şahnamə" əsərinin motivləri əsasında yazmışdır..1937-ci il aprelin 30-da Azərbaycan Opera və Balet Teatrında ilk dəfə tamaşaya qoyulan "Koroğlu" operası Hacıbəyov yaradıcılığının zirvəsini təşkil edir. Hacıbəyovun "Arşın Mal Alan" musiqili komediyası ingilis, alman, çin, ərəb, fars, polyak, ukrayna, belorus, gürcü və s. dillərə tərcümə edilmişdir.

2010-cu ildə Azərbaycanda və dünyada Üzeyir bəy Hacıbəyovun anadan olmasının 125 illik yubileyi təntənə ilə qeyd edildi. Bakıda 18-28 sentyabr ərəfəsində "Üzeyir Hacıbəyli – 125" Beynəlxalq Musiqi festivalı keçirildi.[1] Yubiley çərçivəsində Vyanada və Afinada azərbaycan və xarici musiqiçilərin konserti təşkil ediləcək.Vyanadakı konsert dahi bəstəkarın abidəsi önündə keçirləcək.[2]

Leyli və Məcnun

1908-ci ildə tamaşaya qoyulmuş Leyli və Məcnun Milli Musiqi mədəniyyəti tarixində yeni bir dovr açdı.Muğamla Avropa operasının vəhdəti nəticəsində ilk milli operamız yarandı,Şərqdə opera janrının əsası qoyuldu.

Məcnun rolunun Operada ifaçıları olmuşlar:

H.Sarabski Məcnun rolunun ilk və təkrarsız ifaçısı olsada, H.Hacıbababəyov,Sidqi Ruhulla,Xanlar Haqverdiyev, Əlövsət Sadıqov,Şirzad Hüseynov, Gülağa Məmmədov,Mais Salmanov,Qulu Əsgərov,Bakir Haşimov,Əli Mehdiyev,Arif Babayev, Baba Mahmudoğlu,Canəli Əkbərov, Səfa Qəhrəmanov, Alim Qasımov, və Mənsum İbrahimov əvəzsiz ifa etmişlər

Leyli rolunun ifaçıları olmuşdur:

Yarandığı gündən sevilən, musiqisi və sözləri dillər əzbərinə dönən “Leyli və Məcnun” operası milli mədəniyyətimizin şanlı salnaməsinəçevrildi.Problemlərlə üzləşən operanın yaranmasında əsas Leyli rolunun ifaçısını seçmək idi.Qadın aktyorları səhnədə problem olduğu üçün bu rolun ilk ifaçısı çayçı Əbdürrəhman Fərəcov seçilib.Bir dəfə Üzeyir bəy çayçıda olarkən çayçı işləyən birinin xoş zümzüməsini eşidir və onu Operaya gətirərək Leyli rolunu ona verir.İkinci tamaşada Fərəcov Leyli rolunu oynamaqdan imtina edir.Miri adlı bir şəxsə Leylini oynamaq həvalə edilir.Sonralar Əhməd Ağdamski,Hüseynağa Hacıbababəyovnəhayət qadın ifaçılardan səhnəyə Sona Hacıyeva Məhbubə Paşayeva,Yavər Kələntərli,Gülxar Həsənova,Cahan Talışinskaya,Sima xanım,Simuzər Hətəmova,Rübabə Muradova,Sara Qədimova,Zeynəb Xanlarova,Rəsmiyyə Sadıqova,Flora Kərimova,Nəzakət Məmmədova,Səkinə İsmayılova,Qəndab Quliyeva,Yaqut Abdullayeva,Gülyaz Məmmədova,Nəzakət Teymurova,Gülüstan Əliyeva və Aygün Bayramova olmuşdur.

Musiqili komediyaları

1909 - Ər və Arvad.İlk tamaşa 1910 il mayın 24-də (iyunun 6-da) Bakıda, Nikitin qardaşlarının teatr-sirkində olmuşdur.

1910 - 0 olmasın, Bu Olsun. (hamam səhnəsi 1915-ci ildə yazılmışdır). İlk tamaşa 1911 il aprelin 25-də (mayın 8-də) Bakıda, Mayılov qardaşlarının teatrında olmuşdur.

1913 - Arşın Mal Alan.İlk tamaşa 1913 il oktyabrın 25-də (noyabrın 7-də) Bakıda, Hacı Zeynalabdin Tağıyevin teatrında olmuşdur.

İnstrumental müşayiətli xor əsərləri:

1919 - Azərbaycan. Sözləri Əhməd Cavadındır. Milli marş. üçün. Sözləri Hacıbəyovundur.

1930 - Himn. Sözləri Hacıbəyovundur.

1934 - Kantata. M. Firdovsinin 1000 illiyinə həsr olunub.

Qızıl əsgər marşı. üçün. Sözləri Məmməd Səid Ordubadinindir.

1936 - Azərbaycan xalq mahnılarının xor üçün işləmələri. («Ay Bəri Bax», «Gedək Gəzək Bağçada», «Aman Nənə», «Nə Gözəldir», «Lolo», «Sən Gözəl», «Ləlli»).

Piyadalar Marşı.

1938 - Kantata. Sözləri Süleyman Rüstəmindir. Ölməz sənətkar. Mirzə Fətəli Axundovun anadan olmasının 125 illiyi münasibətilə.

.1939 - Kantata..

1942 - «Vətən və cəbhə» kantatası..

«Ey Vətən». Sözləri Səməd Vurğunundur.

1945 - Azərbaycan SSR Dövlət himni. Sözləri Səməd Vurğun və Süleyman Rüstəmindir.

Qələbə himni, Zəfər himni. Sözləri Səməd Vurğunundur.

Stalinə Salam. Sözləri Süleyman Rüstəmindir.

1947 - Kantata. Nizami Gəncəvinin 800 illiyinə həsr olunmuşdur. Sözləri Süleyman Rüstəmindir.

Orkestr əsərləri:

1928—1933 - Kolxoz Çöllərində. Arazbarı.

Təntənəli Marş. Azərbaycan Türk Teatrının 10 illiyinə həsr olunmuşdur.

1941 - Cəngi.

Kamera-instrumental əsərləri:

1925—1945 - Aşıqsayağı.

Sonatina. Uşaq pyesləri.

Xoreoqrafik miniatürlər:

1919 - Azərbaycan. Qaytağı (Dağıstan).

Romans-qəzəllər:

1941 - Sənsiz Sözləri Nizaminindir (Azərb. dilinə tərcüməsi Cəfər Xəndanındır).

1943 - Sevgili canan. Sözləri Nizaminindir (Azərb. dilinə tərcüməsi Mirvarid Dilbazinindir).

Mahnılar:

1918 - Çırpınırdı Qara dəniz. Sözləri Əhməd Cavadındır.

1927 - Yetim Quzu. Sözlərinin müəllifi mə'lum deyil.

Bir quş düşdü havadan. Sözlərinin müəllifi mə'lum deyil.

1930 - Qaragöz. Sözləri H. Natiqindir.

1932 - Komsomolçu Qız. Sözləri Məmmədhüseyn Təhmasibindir.

1933—1934 - Süvari Mahnısı. Sözləri H. Natiqindir. Pilotlar. Sözləri M. Seyidzadənindir.

Bayram Günü. Sözləri M. Seyidzadənindir.

1941 - Çağırış. Sözləri S. Əliyevanındır.

İlk variantı «Mazut» adı ilə 30-cu illərdə yazılmışdır.

Şəfqət Bacısı. Sözləri Səməd Vurğunundur.

1942 - Vətən Ordusu. Sözləri Səməd Vurğunundur.

Yaxşı Yol. Sözləri Süleyman Rüstəmindir.

Ananın Oğluna Nəsihəti. Sözləri aşıq M. Bayramovundur.

Döyüşçülər marşı. Sözləri Səməd Vurğunundur

↑ http://lent.az/news.php?id=44445

http://news.day.az/culture/229277.html

Ədəbiyyat siyahısı

ƏSƏRLƏRİ:

Hacıbəyli Ü.
Bədii və publisistik əsərlər : operalar;.- Bakı : Şərq-Qərb, 2008. - 544 s.-: s.538-543.Kitabda Üzeyir Hacıbəylinin operalarından "Leli və Məcnun", "Əsli və Kərəm", "Harun və Leyla", musiqili komediyalardan "Ər və arvad", "Arşın mal alan" və "O olmasın, bu olsun", satirik hekayələri, felyetonları yer almışdır.

Hacıbəyli, Ü.
Leyli və Məcnun [not və libretto] : klavir Heydər Əliyev Fondu, Azərbaycan Mədəniyyətinin Dostları Fondu. - Bakı : Şərq-Qərb, 2008. - 232 s. : mus.əs.
Kitabda beş pərdəli, altı şəkilli "Leyli və Məcnun" operası verilmişdir.

Hacıbəyli Ü.
O olmasın, bu olsun [not və libretto] : klavir Heydər Əliyev Fondu, Azərbaycan Mədəniyyətinin Dostları Fondu. - Bakı : Şərq-Qərb, 2008. - 144 s. : mus.əs. ; - (Üzeyir dünyası). - mündəricat.: s.142.Kitabda dörd pərdəli "O olmasın, bu olsun" musiqili komediya əsəri verilmişdir.

Hacıbəyli Ü.
Arşın mal alan [not və libretto] : klavir ;Heydər Əliyev Fondu, Azərbaycan Mədəniyyətinin Dostları Fondu. - Bakı : Şərq-Qərb, 2008. - 168 s. : mus.əs.: s.166.
Kitabda dörd pərdəli musiqili komediya əsəri verilmişdir. Giriş müqəddimə, birinci pərdədə-Əsgərin ariyası, Cahanın mahnısı və rəqs, Süleymanın mahnısı, ikinci pərdədə-Gülçöhrənin ariyası, Tellinin nəğməsi, Əsgərin nəğməsi və s., üçüncü pərdədə- rəqs, Vəli və Tellinin dueti və dördüncü pərdədə isə Gülçöhrənin naləsi, rəqs öz əksini tapmışdır. Əsər eyni adlı libretto ilə tamamlanır.

Hacıbəyli Ü.(1885-1948).
Koroğlu [not və libretto] : klavir; Heydər Əliyev Fondu, Azərbaycan Mədəniyyətinin Dostları Fondu. - Bakı : Şərq-Qərb, 2008. - 472 s. : mus.əs. - s.470.
Kitabda 5 pərdəli "Koroğlu" operası verilmişdir.

Hacıbəyov Ü.
O olmasın, bu olsun : 4 pərdəli operetta. Məşədi İbad ;. - Bakı : Çinar-çap, 2007. - 152 klavir (s.)Dahi bəstəkar Üzeyir Hacıbəyovun dünya şöhrətli "O olmasın, bu olsun" operettasının klavir nəşri musiqi ictimaiyyətinə və Üzeyirsevərlərə qiymətli hədiyyədir.
Üzeyir Hacıbəyov-120: komediyalar və yumoristik miniatürlər ; .- Bakı : Əbilov, Zeynalov və oğulları nəşriyyatı, 2005. - 172 s.Kitabdakı komediyaların yeni nəşri dahi bəstəkarın 120 illik yubileyinə bir ərməğan olaraq, o böyük ehtiyacı qismən ödəmək istəyinin təzahürüdür.

DÖVRİ MƏTBUATDA
ƏSƏRLƏRİ:

Hacıbəyov Ü. Publisist yazılarda söylənən fikirlər // Füyuzat. - 2007. - № 4(36). - S.44-45.
Hacıbəyov Ü."Leyli və Məcnun"dan "Koroğlu"ya qədər: 1938 : "Leyli və Məcnun" - 100 // Ədəbiyyat qəzeti. - 2008. - 1 fevral. - S.1.
Üzeyir Hacıbəyovun "Leyli və Məcnun"dan "Koroğlu"ya qədər" məqaləsindən: "Leyli və Məcnun" - 100 // Qobustan. - 2008. - № 1. - S.3.

HAQQINDA:

Adilqızı S. Azərbaycan xalqının fədakarı - Üzeyir bəy Hacıbəyov // Təzadlar. - 2007. - 18-

25 sentyabr. - S.12.

Aydınoğlu T. Üzeyir Hacıbəyov milli mədəniyyətimizin fəxridir : Üzeyirbəyşünas Səadət Qarabağlı ilə müsahibə // Xalq qəzeti.- 2008.- 18 sentyabr. - S.6.
Aydınoğlu T. Üzeyir Hacıbəyov milli mədəniyyətimizin fəxridir // Yazıçı qadınlar.- 2008.- № 4.- S.38-39.
Bayramov A. Sənət məbədi - müqəddəs məkan : Üzeyir Hacıbəyov - 125 // Mədəniyyət. - 2010.-18 avqust. - N 56. - S.12.
Cansail Y*.*Yarımçıq qalmış simfoniya... : bəstəkar Üzeyir Hacıbəylinin ev-muzeyi haqqında // Mədəniyyət.-2010.- 5 aprel.- N 28.- S.8.
*Əhmədov H.*Korifey bəstəkar Üzeyir Hacıbəyov Şərqdə milli opera sənətinin əsasını qoymuş unudulmaz şəxsiyyətdir // Respublika. - 2007. - 18 sentyabr. - S.6.
Əlibəyli S. Üzeyir bəy Hacıbəyli kimdi? // Təzadlar. - 2007. - 21-28 avqust. - S.6.
Əliyeva N. O bu gün də yaşayır: 18 sentyabr Üzeyir Musiqi Günüdür // Azərbaycan. - 2010. - 18 sentyabr. - N 203. - S.5.
Əmirov F.Üzeyir məktəbi: "Ədəbiyyat qəzeti" - 75 : Üzeyir Hacıbəyli -125 // Ədəbiyyat qəzeti. - 2010. - 17 sentyabr. - N 37. - S.1,2.
Hafizova S. Üzeyir Hacıbəyov: onun ölümündən bizi 60 il ayırır... // Yeni Mədəni-maarif jurnalı. - 2008. - № 12.- S.55-56.
Fərhadqızı Ş. Yaratdı ki, yaşasınlar: Heydər Əliyevin sərəncamı ilə yaradılan muzeylər // Mədəniyyət. - 2009. - 9 may. - S.4.
Xəlilzadə F. Mili mədəniyyətimizin şərəfli salnaməsi: Üzeyir Hacıbəyov - 125 // Azərbaycan. - 2010. - 18 sentyabr. - N 203. - S.4.
Kazımzadə A.Kinomuz, musiqimiz // Mədəniyyət. - 2009. - 18 sentyabr. - N 68. - S.10.
Kəngərli S. Dahi bəstəkara böyük qayğı: Üzeyir Hacıbəyov - 125 // Ədəbiyyat qəzeti. - 2010. - 27 avqust. - N 34. - S.1-2.
Kərimov Y. O, aviasiya vurğunu idi...: Bəstəkarı aviasiyaya nə bağlayır?// Azərbaycan. - 2010. - 18 sentyabr. - N 203. - S.4.
Qarabağlı S. Ağır günün dostları: Üzeyir Hacıbəyov və Səməd Vurğun haqqında // Mədəni Maarif. - 2010. - N 7. - S.31-34.
Qarabağlı S. Şərqin 100 yaşlı ilk operettası-" Ər və arvad " : Üzeyir Hacıbəyov-125 // Xalq qəzeti. - 2010. - 6 iyun. - N 121. - S.5
Qaraca B. Dahilərə güllə atmazlar və ya Üzeyir bəyin görmədiyi Qarabağ // Azərbaycan. - 2010. - N 204.
Qarayev T. Dahiliyin sədası Üzeyir Hacıbəyov-125 // Mədəni Maarif. - 2010. - N 8. - S.27-29.
Mükərrəmoğlu M. Üzeyir Musiqi Günü böyük təntənə ilə qeyd edildi // Xalq qəzeti. - 2007. - 19 sentyabr. - S.5.
Rzayeva R. Üzeyir bəy dərsdə tələbkar, həm də çox zarafatcıl idi : [Üzeyir Hacıbəylinin tələbəsi Ruqiyyə Rzayeva ilə söhbət] // Azərbaycan müəllimi. - 2010. - 19 mart. - N 11. - S.9.
Şamxalova G. Şöhrət tacı: Üzeyir Hacıbəyov haqqında // Mədəni-maarif. - 2009. - N 11. - S.33-34.

Leyli və Məcnun

Abbaslı T. Səhnəmizin və sənətimizin Məcnunu - Mənsum : Leyli və Məcnun rolunun ifaçısı, xalq artisti Mənsum İbrahimov haqqında // Mədəniyyət. - 2010. - 10 fevral. - N 10. - S.8.
Aydınoğlu T. Bəşəri məhəbbətin həmişəyaşar abidəsi : Leyli və Məcnun -102 // Xalq qəzeti. - 2010. - 12 yanvar. - N 7. - S.6.
Aydınoğlu V. "Leyli və Məcnun" fenomeni : "Leyli və Məcnun" - 100 // Azərbaycan. - 2008. - № 6. - S.198-203.

Fərəcov S. "Şeyx Sənan" operası: məktubların işığında // Ədəbiyyat qəzeti. - 2010. - 23 iyul. - N 29. - S.5. ; 30 iyul. - N 30. - S.1-2.
Həsənova T.100 yaşlı "Leyli və Məcnun" rəssamların yaradıcılığında // Mədəniyyət. - 2008. - 30 yanvar. - S.4.
Həbiboğlu R.Şərqin ilk operası "Leyli və Məcnun": "Leyli və Məcnun"nun yeni səhnə quruluşu haqqında // Mədəniyyət. - 2008. - 5 iyun. - S.7.
Həsənova C.Üzeyir Hacıbəyovun "Leyli və Məcnun" operasının səhnəyə qoyulmasının 100 illiyi tamam oldu // Xalq qəzeti. - 2008. - 25 yanvar. - S.7.
Xəlilzadə F. Opera səhnəmizin məcnunları: Üzeyir Hacıbəyov-125 // Azərbaycan. - 2010. - 16 sentyabr.- S.7.
"Leyli və Məcnun" bir eşq əşq əfsanəsi könül sevdasıdır: "Leyli və Məcnun"-100 // Azərbaycan. - 2008. - 19 mart. - S.10.
"Leyli və Məcnun" bir eşq əfsanəsi, könül sevdasıdır: "Leyli və Məcnun" - 100 // Respublika. - 2008. - 16 mart. - S.6.
"Leyli və Məcnun" operasının tamaşaya qoyulmasından 100 il ötür // Xalq qəzeti. - 2008. - 8 yanvar. - S.6
Mədətova L. Leyli və Məcnun" , "Əsli və Kərəm" , "Koroğlu"nun atası Üzeyir bəy: Üzeyir Hacıbəyovun ev muzeyi // Planet. - 2008. - aprel. - S.12.
Mükərrəmoğlu M. Türksoy Opera Günləri "Leyli və Məcnun" operasının 100 illiyinə həsr olunacaq // Xalq qəzeti. - 2008. - 9 sentyabr. - S.8.
Nizamiqızı H.Füzuli eşqi - Üzeyir bəy məhəbbəti - " Leyli və Məcnun" : "Leyli və Məcnun" operası haqqında// Mədəniyyət. - 2008. - 25 yanvar. – S.11
Sadıxov R. İlk milli operamız "Leyli və Məcnun" Azərbaycan mətbuatında // Xalq qəzeti. - 2008. - 3 avqust. - S.5.
Səfərova Z. 100 yaşlı Leyli və Məcnun // Pəncərə. - 2008. - № 1. - S.22- 33.

Üzeyir və mətbuat:

Aydınoğlu T. Üzeyir Hacıbəyova mollanəsrəddinçi demək olarmı? : "Molla Nəsrəddin" -101 // Xalq qəzeti. - 2007. - 13 aprel. - S.7.
Hafizova S.Ədibin imzaları: Üzeyir Hacıbəyov haqqında // Azərbaycan. - 2009. - 1 mart. - S.11.
Hafizova S. Üzeyir Hacıbəyov və Azərbaycan mətbuatı // Mədəni-maarif. - 2009. - N 5/6. - S.32-34.
Həsənov A.Üzeyir Hacıbəyov və ana dilimiz // Azərbaycan dili və ədəbiyyatı tədrisi. - 2008. - № 3. - S.17-20.

Hacıbəyov və incəsənət
18 sentyabr Milli Musiqi Günüdür

Üzeyir Musiqi Günü qeyd edildi // Ədəbiyyat qəzeti. - 2007. - 21 sentyabr. - S.1
Dahi bəstəkara ümumxalq ehtiramı: 18 sentyabr Milli Musiqi Günüdür // Savalan. - 2009. - 18-24 sentyabr. - S.3.
Əhmədli S. Xatirələr sorağında: 18 sentyabr - Milli Musiqi Günü // Ədəbiyyat qəzeti. - 2009. - 18 sentyabr. - S.3.
Turanə. Üzeyir Musiqi Günü qeyd olundu //Yeni Azərbaycan.-2007. - 19 sentyabr.– S.4.
Qarayev T.Böyük musiqi diyarının möhtəşəm Üzeyir bayramı :18 sentyabr Milli Musiqi Günüdür //Azərbaycan. - 2009. - 17 sentyabr. - N 207. - S.7.
Quliyev H.Dünya operasının yaranması // Mədəni Maarif. - 2010. - N 3. - S.15-17.
Quliyeva Z.Beynəlxalq musiqi həftəsi: Milli kitabxanın zəngin töhfəsi : biblioqrafiya // Azərbaycan. - 2009. - 20 sentyabr. - N 210. - S.9
Heydərova A.Xalqın milli sərvəti: 18 sentyabr - Milli Musiqi Günü // Respublika. - 2009. - 18 sentyabr. - S.6.

Heydərova A.Uzun ömrün akkordları: Üzeyir Hacıbəyov haqqında : 18 sentyabr - Milli Musiqi Günü // Mədəniyyət. - 2009. - 18 sentyabr.- S.5.
Namazov İ. Ölkəmizdə "Üzeyir Hacıbəyov musiqisi günü" qeyd edilir : torpağı işğal edilmiş xalqın "Koroğlu" uvertürasına, vətənpərvərlik ruhunda olan mahnılara böyük ehtiyacı var // Xalq qəzeti. - 2007. - 18 sentyabr. - S.1.
Rəhimzadə M.Mövluduna salam olsun, Üzeyir bəy!: 18 sentyabr - Milli Musiqi Günü // Azərbaycan. - 2009. - 18 sentyabr. - S.7.
Heydərova A.Ölməz Üzeyir musiqisi: 18 sentyabr milli musiqi günüdür // Respublika. - 2010. sentyabr. - S.6.
Təranə.Kukla Teatrında "O olmasın, bu olsun" // Mədəniyyət. - 2010. - 22 sentyabr. - N 65. – S.4.
Hüseynov A. Uğurlu tamaşalar : Azərbaycan opera teatrının 101-ci mövsümü // Azərbaycan. - 2010. - 6 iyun. - S.7.
Xan İ.Konservatoriyadan Üzeyir bəyin adı niyə götürülüb // Təzadlar. - 2007. - 01-08.05.2007. - S.7.
Xəlilzadə F. Üzeyir Hacıbəyov "Yallı Şərurda doğulub: el sənətkarı // Azərbaycan. - 2008. - 23 noyabr. - S.6.?

Kitablarda:

Kazımzadə A.
Üzeyir Hacıbəyov və kino; Azərbaycan Respublikası Mədəniyyət Nazirliyi. - Bakı : Nağıl evi, 2005. - 128 s.
"Üzeyir Hacıbəyov və kino" kitabı dahi Azərbaycan bəstəkarı Ü. Hacıbəyovun həyat və yaradıcılığı, onun məşhur operettaları əsasında ekranlaşdırılmış "Arşın mal alan" və "O olmasın, bu olsun" musiqili kinokomediyaları haqqında söhbət açır.

Üzeyir Hacıbəyli Ömür salnaməsi (1885-1948) : biblioqrafiya;. - Bakı : Şərq-Qərb, 2008. - 392 s. ; Bu kitabda dahi Üzeyir Hacıbəylinin həyat və yaradıcılığından, kamera-instrumental əsərlərindən, xoreoqrafik miniatürlərdən, mahnı və romanslarından bəhs edilir.

Üzeyir Hacıbəyov Ensiklopediyası Azərbaycan Mədəniyyətinin Dostları Fondu . - Bakı : Şərq-Qərb, 2007. - 264+16 s.

Ensiklopediyada bütün məqalələrdəki məlumatlar və faktlar, istisnasız olaraq, bilavasitə Ü.Hacıbəyovla, onun həyat və yaradıcılığı ilə bağlı şəkildə verilir, ümumi xarakterli məlumatlar, bir qayda olaraq, sərf-nəzər edilir.

Üzeyir Hacıbəyli ensiklopediyası : ensiklopediya . Heydər Əliyev Fondu, Azərbaycan Mədəniyyətinin Dostları Fondu ;. - Bakı : Şərq-Qərb, 2008. - 240 s.

Ensiklopediyada dahi Azərbaycan şəxsiyyətlərinin, ədəbiyyatşünaslarının, incəsənət xadimlərinin hayatı və haqqında qısa məlumat verilmişdir.

Üzeyir bəy Hacıbəyov və "Molla Nəsrəddin" . - Bakı : Adiloğlu, 2007. - 88 s.
Bu kitab iki böyük mollanəsrəddinçi ədibin-Cəlil Məmmədquluzadənin və Üzeyir bəy Hacıbəyovun xatirəsinə həsr olunur.

ELEKTRON RESURSLAR :

Classics of Azerbaijan [Electronic resource].-Bakı - 2002.- el. opt. disk (CD-DA) -20000 man.

Üzeyir Hacıbəyov [Sound recording].-Bakı:Musiqi Dunyası,2005. - 1 el. opt. disk (DVD-RW) prov.: 78ob/min, 12sm. - Həd.

Üzeyir Hacıbəyovun xatirəsinə həsr olunmuş əsərlər:

Ağayev Ə. Üzeyir Hacıbəyli haqqında qiymətli əsər // Təməldən əmələ. – B.:

Aspoliqraf,2009. – S.76-81.

Bayram T.Üzeyir Hacıbəyovun ev muzeyində : şeir // Seçilmiş əsərləri. - B.: Lider, 2005. - S.110.
Bayram T.Ləkəsiz günəş : şeir // Seçilmiş əsərləri. - B. : Lider, 2005. - S.158.
Dəmirçi Z.Güllələnmişlər : poema // Qayalı. - B. : UniPrint, 2008. - S.297-301.
Əkbərzadə Ş. Beş xətt: Üzeyir bəyin xatirəsinə həsr olunmuş şeir // Savalan. - 2009. - 18-24 sentyabr. - S.3.
Əlioğlu M.Füzuli kədəri ; Füzuli və Üzeyir // Darıxan adamlar. 2 cilddə. I c. - B. : Təhsil, 2009. - S.61-77.
Xuraman. Üzeyirin od nəfəsi döyüşür : şeir // Anasız qalan dünyam. - B. : Nərgiz, 2008. - S.27.
Məmmədov A. Üvertüra : hekayə // Məmmədov A. Narınc. - Bakı : Azərnəşr, 2007. - S.94-106.
Nicat Ə. Üzeyir bəy Hacıbəyov : fəlsəfi fikirlər silsiləsindən // Tarixin qürubu : publisistika. - Bakı : Adiloğlu, 2009. – S.435-439.
Rüstəm S. İki qardaş : Üzeyir Hacıbəyov və Müslüm Maqomayevə // Seçilmiş əsərləri 3 cilddə. C.1. - Bakı : "Şərq-Qərb", 2005. - S.111-112.
Rza, X. Üzeyir Hacıbəyovun yaradıcılıq yolu // Gəl, ey səhər. - B. : Nağıl evi, 2004. - S.321-325.
Rza, R.Sadə və böyük insan : Üzeyir Hacıbəyov haqqında // Seçilmiş əsərləri. 5 cilddə. V c. - B. : Öndər, 2005. - S.197-202.
Soltanoğlu Q.Üzeyir bəylə tanışlıq : balaban ustası kalvalı Əli dədənin xatirəsindən // Soltanoğlu Q. Asta çal balabanı... - Bakı : Qərənfil MMC, 2008. – S.15-16.
Vurğun S.Böyük bəstəkar: Azərbaycan opera sənətinin banisi Üzeyir Hacıbəyovun anadan olmasının 60 illiyinə həsr edilir//Vurğun S. Seçilmiş əsərləri. – Bakı:Adiloğlu,.- S.2004. – S.219-220.

Üzeyir Hacıbəyov haqqında deyilən fikirlər:

Дмитрий Шостакович Композитор большого таланта, видный азер-байд-жанский деятель, Узеир Гаджибеков всю свою жизнь посвятил развитию азербайджанской музыкальной культуры. Его ученики и последователи - азербайджанские композиторы - достойно занимают одно из видных мест в музыкальном искусстве. И в этом огроманая заслуга Узеира Гаджибекова.

:

Qara Qarayev:Azərbaycan opera sənətinin inkişafı, öz qüdrətli istedadını xalqa sərf etmiş Üzeyir Hacıbəyovun adı ilə qırılmaz tellərlə bağlıdır.Üzeyir Hacıbəyov bütün yaxın Şərq aləmində ilk opera olan "Leyli və Məcnun",eləcə də ən yaxşı operalarından biri olan, Azərbaycan mədəniyyətinin gözəl incilərindən sayılan "Koroğlu"nun müəllifidir. Gözəl bəstəkarımızın yaradıcılıq yolu heç bir zaman dinclik bilməyən, daim musiqi yaradıcılığının yüksəkliklərinə can atan,öz sənətkarlığını yorulmadan cilalandırmağa çalışan böyük bir istedadın inkişafını əks etdirən parlaq bir nümunədir.

Fikrət Əmirov Üzeyir bəy mənim fikrimdə elə ilk görüşlərdən mehriban, qayğıkeş, təvazökar bir insan kimi qalmışdır... O, məni özünə xas təmkinlə, çox mehriban bir münasibətlə qarşıladı. O gündən başlayaraq, ömrünün axırına qədər ölməz sənətkarın hərarətli münasibətini duydum. İlk dəfə şəxsiyyətində hiss etdiyim bu hərarəti get-gedə sənətində də duydum və bütün varlığımla ona bağlandım.

:

Арам Хачатурян Музыка Гаджибекова до сих пор оказывает плодотворное влияние на развитие музыкального творчества народов Востока как в нашей стране, так и за рубежом.Узеир Гаджибеков был для меня учителем и вдохновителем в творческих исканиях. Когда я начинал свой путь в искусстве, этот авторитетный и умный человек, замечательный композитор поддержал меня, одобрил линию, которую я выбрал

Юрий Шапорин:Знакомство с этим удивительным человеком еще в 30-х годах доставило мне большое удовольствие. Узеир Гаджибеков, наделенный незаурядным умом, тонким чувством юмора, первыми же своими приветственными словами, особой интонацией вызывал огромную симпатию, которая с каждой новой встречей, с каждым годом возрастала. Мы стали искренними друзьями.

Heydər Əliyev.Üzeyir Hacibəyov istisna qabiliyyəti, görünməmiş fədakarlığı, gözəl təhsili, erudisiyası, vətənpərvərliyi, fəal ictimai- siyasi fəaliyyəti sayəsində xalqımızın ehtiram bəslədiyi ən görkəmli yaradıcı simalardan birinə çevrilib.O, dünya korifeylərinin ön sırasında Azərbaycanı ləyaqətlə təmsil edir.

İnternetdə:

http://lent.az/news

http://news.day.az

Tərtib edən: Məcidova Nərgiz
Redaktor: Əhmədova Sevil